

[33] me4 eu
eu4 me
ja za evropu, evropa za mene

finansijske
i budžetske odredbe

Ministarstvo vanjskih poslova
i evropskih integracija
CmG-Gov

Kontakt: Kancelarija glavnog pregovarača:
tel: +382 (0)20 225-568; +382 (0)20 246-264
e-mail: kgp@mfa.gov.me; web sajt: <http://www.mvpei.gov.me/>

33 | FINANSIJSKE I BUDŽETSKE ODREDBE

Ovo pregovaračko poglavlje obuhvata pravila o vlastitim sredstvima koja predstavljaju finansijske prihode budžeta EU. Svaka država članica Evropske unije ima pravo na korištenje sredstava iz budžeta Unije, ali i obavezu da uplaćuje u budžet. Budžetska sredstva Evropske unije prikupljaju se iz tri osnovne vrste prihoda: tradicionalnih vlastitih sredstava (prihodi od carina, uključujući carine na poljoprivredne proizvode, i akciza na šećer); vlastitih sredstava po osnovi poreza na dodatnu vrijednost (PDV) i vlastitih sredstava iz uplata država članica na temelju bruto nacionalnog dohotka (BND).

Prihodi iz tradicionalnih vlastitih sredstava pokrivaju 15% prihoda u budžetu Unije. Od prikupljenih finansijskih sredstava države članice zadržavaju 25% u vlastitim, nacionalnim budžetima, a ostalih 75% izdvaja se u budžet EU. Iz ostalih izvora država članica u budžet EU izdvaja se manji dio. To su: uplate po osnovu prihoda od PDV-a koji se ubiraju u državama članicama i svojim malim dijelom pripadaju EU-u. Riječ je o finansijskim doprinosima država članica u visini od 0,5% prihoda od PDV-a prema usklađenoj poreskoj osnovici; uplate na osnovu visine bruto društvenog proizvoda (BND-a) država članica, a kako je bruto društveni proizvod mjera za nacionalno bogatstvo, svaka država članica doprinosi budžetu u skladu sa svojim mogućnostima.

Izdvajanje dijela nacionalnog BND-a najnoviji je izvor sredstava za budžet EU, uveden 1988. godine, iz dva razloga: zbog širenja odgovornosti Unije i omogućivanja slobodnije međunarodne trgovine (smanjenjem prihoda od carina). Obaveza država članica u smislu poštovanja pravila vezanih uz finansijske i budžetske odredbe Unije, uz nabrojana izdvajanja, jeste uspostavljanje odgovarajuće administrativne infrastrukture potrebne za koordinaciju i osiguranje ispravnog i tačnog računanja, ubiranja, plaćanja i nadzor vlastitih sredstava.

Uplate vlastitih sredstava koje se temelje na BND-u su najvažniji izvor prihoda Evropske unije i čine gotovo tri četvrtine njenih ukupnih prihoda. One su u znatnoj mjeri direktno povezane s ekonomskom snagom pojedinih država članica. Prihodovna strana budžeta, kao i raspodjela finansijskog tereta među članicama, definiše se prihvatanjem godišnjih budžeta. Godišnji budžet se planira u okviru Finansijske perspektive – višegodišnjeg finansijskog okvira za budžetske prioritete tokom srednjoročnog razdoblja – koje se primarno bavi rashodnom stranom budžeta, odnosno programima koji se finansiraju iz zajedničkog budžeta Unije.

Od prvog dana članstva Crna Gora će uplaćivati potrebne doprinose u zajednički budžet Evropske unije, čime će steći mogućnost da koristi određeni iznos rashoda budžeta Unije iz Kohezijskog fonda i strukturnih fondova.

Najveći dio budžeta namijenjen je upravljanju prirodnim resursima, posebno poljoprivredi i ruralnom razvoju država članica. Veliki dio finansijskih sredstava izdvaja se za regionalni razvoj, tj. smanjenje razlika između razvijenih i slabije razvijenih područja u EU (u ekonomskom, društvenom, ekološkom smislu) i za infrastrukturne projekte – izgradnju puteva, aerodrome, luka, mostova, unapređenja telekomunikacione infrastrukture itd. Osim toga, Evropska unija učestvuje u finansiranju privrednog i društvenog razvoja država nečlanica širom svijeta (siromašnih afričkih, karipskih i pacifičkih zemalja), izdvaja sredstva za države kandidate za članstvo u EU, a podstiče i razvoj mediteranskih zemalja – ekonomskih partnera.